

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 94. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848474400/facsimile.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

EN PREUSSER

Der alte Fritz kaldtes han i Preussen, og under dette Navn er han populær som ingen anden. Ikke mindst i disse Dage. Selv Hitler kan ikke konkurrere ham ud. Han forsøger tværtimod at støtte sig paa hans Følkeyndest. Overalt i Preussen ser man for Tiden Hitlers Portræt, flankeret af Bismarcks og *Frederik den Stores* Billeder. Tydeligere kan det ikke siges. *Det tredje Rigets* Stifter har indtaget sin historiske Plads mellem *det andet Rigets* Bygmester og den preussiske Stormagts Grundlægger.

Den gamle Fritz er i det hele taget Genstand for megen Dyrkelse. I Garnisonskirken i Potsdam, hvor han ligger begravet, træder i Dag den nye tyske Rigsdag sammen. Og *Hindenburg* vil nedlægge en Krans paa hans Grav.

Her har han hvilet i snart 150 Aar. Hans Tid forekommer de fleste uendelig fjern. Brunskjorternes Tyskland har ikke meget tilfælles med den parykkledte Tidsalder, da den store Frederik levede. Og dog er det ejendommeligt sket, at netop *han* paa en mærkelig Maade har været nærværende i Tyskland i de sidste Aar. Ja, man kan daglig se ham, hvis man vil. Enhver Tysker kender paa det nøjeste hans Træk.

Det hele er ganske vist en Filmseffekt, intet andet. Men ikke desto mindre en vidunderlig Effekt.

Vi har ellers set nok af historiske Film. Vi har set store Skuespillere i historiske Personligheders Roller, og det er maaske lykkedes enkelte af os at oparbejde en Illusion. Men denne varede aldrig længer, end til vi var kommet hjem. Saa var vi klar over, at det var

Gösta Ekman, eller Jannings eller Kortner vi havde set, og ikke Carl XII, Danton eller Dreyfus, saadan som vi mere eller mindre havde søgt at forestille os.

Men aldrig glemmer jeg det Chok, jeg fik, da jeg for et Par Aar siden i Paladsteatret saa *Frederik den Store* komme gaaende ned gennem det lange Galleri i Sanssouci. Ham selv. Jeg vilde ikke tro mine Øjne. Men jo. Han standser, ser op med et stærkt Blik, siger et Par Ord med en tør, lidt sirlig Stemme. Det var ham.

En behændig lagt Maske, vil man indvende, i Forbindelse med et fremragende Spil. Jeg siger nej. Det er mere.

Otto Gebühr, den tyske Skuespiller, som i disse Aar kreerer den ene *Frederik den Store*-Rolle efter den anden, er i hele sit Ydre en Reinkarnation af den gamle Fritz, en Dublet.

Dette er ikke blot en Paastand; Beviserne foreligger. Jeg har foran mig et Billede af *Frederik*. Det gengiver Hovedet af en Statue af ham, som rejstes i Stettin 1794, kun 8 Aar efter hans Død.

Som *Frederik den Store* i Filmen „Der Choral von Leuthen“ viser *Gebühr* os næsten nøjagtig de samme Træk: de stærke Øjne, de tynde, faste Læber, Furerne omkring Munden og midt i dette sjældent karakterfaste Fysiognomi den letkrummede sensitive Næse.

Til alt Held er denne mere end mærkelige Portrætlighed med en af Verdenshistoriens største Skikkelser tilfaldet en værdig Kunstner. *Gebühr* spiller sin Rolle virkelig pragtfuldt. Disse Træk er ikke tomme. Det er samtidig *Frederik den Stores Aand*, som skinner ud af dem. I hans Blik findes netop den Brydning mellem dæmonisk Vilje og ægte Menneskelighed, som var karakteristisk for Preusserkongen. I hele sit Væsen har han formaaet at lægge et stadigt skiftende Spil mellem Strenghed og Smil, Fornuft og Følsomhed, Soberhed og Lune.

Det siger sig selv, at et saa lykkeligt Talent som dette, ikke har faaet Lov til at være uudnyttet i disse Dages Tyskland. *Frederik den Store, der alte Fritz*, lyslevende! Det var da endelig noget for den umættelige Trang til nationale Stimulanser, og i alle Preussens